

Хальмг кел школмудар заах төрәс

Хальмг бичкдүд, мана республикәр хойрдгч джилнь эврәннь келән дасн гиджәнә.

Онъгрэн сургъулин джилд мана школмудар хальмг кел дасхджах багшнрт болвчн, дасджах бичкдүдт ик зовнль харгъла. Тедү мет, зовнль одачн харгън гиджәнә.

Учр юнъгад гихлә, сургъульчнрт кергтә хальмг келнә болн умшлгъна дегтрмүд ода чигн уга, бәәхәс 1-2-ч классмудин дегтрмүд. Эн бәәсн дегтрмүдн дора газрур ода чигн ирәд уга. Хуучн үзгәр гардг хальмг газет болн гарчкән хойр «Тегин герл» альманах умшдж келән хугълдж, бичәтә бәәх келврмүдиг, шүлгсиг медхд, шин үзгәр дасджах мана бичкдүдт ик зовнльгта болджана. Дакад, мана багъчудиг хальмг келән үнн седклән өгч, дурлдж дасхдн кергтә байн үгтә, сонъсдж чикнә худжр ханшго «Джанъгър», ут туульс, тәәлвртә туульс, үлгүрмүд ода чигн хальмгар барлгддж гарад уга биший.

Хальмг туульсиг орсин туульсла әдл сәәхн зурттагъар, салу дегтрмүдәр, эс гидж нег дегтр цуглулад гаргъсн болхла, хальмг кел дасхд икл чинртә болхнь лавта.

Хойрдвар болхла, республикин багшнрин эрдм-сургъуль оодлүлгч институт, хальмг келнә багшнрин уроксд орад, чинртә сән уроксиг цуглулдж авад, наадк багшнрт күргдж медүлхлә сән болхмн. Минигъәр болхла, эн джил болсн хальмг кел заалгъна туск педагогическ умшлгънд эн институтин толгъачнр Павла Д. болн кодләчнрннь онъган өгсми уга.

Минигъәр болхла, хуучн бәәсн орсин методикас авад бичккән ик зузан докладмуд әднд таасгдв, эврәннь хальмгар кесн урокмудас келсн, цааранднь ягъдж кехлә сән болхиг келсн улсин үгмүд учртан авсми уга. Негдвәр болхла, эн доклад ахр, хойрдхла эн ин-

ститут бийнь эндр өдр хальмг келиг ягъдж күүкдт сонъмсхадж дасхкиг сәәнәр медджәх бәәдл уга.

Хальмг келнә багшнр йирин методик болн ик сургъульта күндтә багшнрин сән урокс медсн деерән, хальмг кел сургъульчнрт дасхк туст бидн эврәннь методикән бас немх зөвтәвдн.

Цааранднь, эн джил Элст балгъснд болсн курсмудт, хальмг келиг ирх сургъулин джилд ягъдж заахин тускар туста медрл багшнр авснуга. Эн ююнас медгдджәнә гихлә, сургъулин джил эклхлә, хальмг келнә багшнр, адг ядхдан, иим амр төрмүд медджәхш тетрадиннь гадрт сургъульчнр ягъдж делгү бичхинь, өдр сар ягъдж бичх шишлнь заавр бас уга; давсн джилд зәрмннь «арвдгч сентябрь» гидж бичдж, зәрмннь «сентябрь тарин арвн» — гидж. Минигъәр болхла сүүлинъкәрн 4 классас оодән бичхлә сән болх, наадк багъ классмудт «10 сентябрь»

Онъгрэн сургъулин джилн чилгчәр хальмг келәр, таньгъчин эрдм-сургъулин х а л х а нъгәс ирсн шүүврин кодлмш кегдсн биший. Эн кодлмшмүдт сургъульчнр ямаран хаджгър гаргъсинь чикләд, тоолад, багшнр мана институтд өгчксми.

Тегәд, эн кодлмшмүдәс иштә класс болгънд кедү үнтә шүүврин кодлмш өгч болх ямаран темдг кедү хаджгър тәвдж болхинь кирцәд, нег заавр өгхлә сән болхнь лавта.

Дакад, хальмг келәр ямаран темдг сургъулин дөрвнәс чилхлә гархнь медгдджәхш. Хальмг келәр нег темдг гаргъхмб, эс гидж хойр темдг (амн үгин болн бичлгънә) гидж гаргъгдхмб? Минигъәр болхла хойр темдг гаргъхла чик болх гидж санджанав.

Учр иим деерәс, республикин багшнрин медрл оодүллгънә институт, деер келгдсн хамгиг шүүггәд, нег шишлнь заавр цуг хальмг келнә багшнрт өгхлә сән болх гидж санджанав.

САНДЖИН Эрджән.

Приозерн дундин школин багш.